

MUSEOTAKSVÄRKKI

Raportti

Köyliö-seura ry:n
Museotaksvärkki-hankkeen
hanketyöntekijä
Hanna Jaakola
2018

LEADER

Pyhäjärvisseutu

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Museotaksvärkki

Sisällys

Mikä Museotaksvärkki?	3
Tuiskulan Torpparimuseo	4
Esinevalokuvaustalkoot	4
Digitalkoot	6
Esineluettelointi	8
Riukuaitataksvärkki	9
Yttilän Museokoulu	11
Esinevalokuvaustalkoot	12
Esineluettelointi	13
Riukuaitataksvärkki	14
Kokoelmapolitiikka ja käyttösuunnitelma	15
Räisälä-museo	15
Esinevalokuvaustalkoot	16
Esineluettelointi	17
Köyliön kappeliseurakunta	19
Köyliön Valokuvat-arkisto	21
Rakennusinventoinnit	22
Mitä Muuta tuli tehtyä?	23
”Pankaas kattoen!”	23
”Entisaikojen koulunkäyntiä”	24
Esinekokoelmakoulutus	26
Museotaksvärkki näkyväksi	29

Mikä Museotaksvärkki?

Leader Pyhäjärvisseudun tukema Köyliö-seura ry:n Museotaksvärkki-hanke talensi ja päivitti köyliöläistä kulttuuriperintöä talkoohengessä. Hankkeen tavoitteena oli päivittää Tuiskulan Torpparimuseon, Yttilän Museokoulun sekä Räisälä-museon esinekokoelmat ja -luettelot tähän päivään. Myös Köyliön kappeliseurakunnan arvoesinekuetteloiden ja -kokoelmien tämän hetkinen tila tarkastettiin ja jatkotoimenpiteet suunniteltiin. Hankkeen aikana Museotaksvärkki järjesti lukuisten talkoiden lisäksi myös riukuaitataksvärkkejä ja esinekokoelmakoulutusta.

Tavoitteena on turvata ja edistää köyliöläisen aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön säilyminen.

Museotaksvärkki-hankkeessa työskenteli osa-aikainen hankkeen johtaja DI, FM Mikko Eskola. 2.5.2017 hankkeessa aloitti kokoaikainen hanketyöntekijä allekirjoittanut FM Hanna Jaakola. Hankkeessa työskenteli myös ammattivalokuvaaja Jaakko Ojala.

Hanke aloitti toimintansa 6.3.2017. Ensimmäinen kokous istuttiin 3.5.2017 Yttilän Museokoululla, jolloin pohdimme Museotaksvärkin tulevaisuutta ja työtehtäviäni.

Hankkeessa mukana olleet toimijat:

Köyliö-seura ry, Köyliön Museoyhdistys ry, Yttilän kyläyhdistys ry, Räisälä-museo, Köyliön kappeliseurakunta sekä Satakunnan Museo.

Hanketta ovat tukeneet:

Köyliön Osuuspankki, Köyliön-Säkylän Sähkö Oy, Härkälän puutarha, Lions Club Köyliö ry, Tuiskulan Ksäteatteri, Tuiskulan kyläyhdistys ry, Vuorenmaan kyläyhdistys ry, Kepolan kyläyhdistys ry, Voitoisten kyläyhdistys ry, Ristolalan alueen kyläyhdistys ry, Tuiskulan Seuratalo sekä Tuiskulan VPK.

Tuiskulan Torpparimuseo

Tuiskulan Torpparimuseo oli hankkeen ns. pääkohde. Museotaksvärkki-hankkeen hankesuunnitelmaan Torpparimuseon osalta tavoitteisiin on kirjattu, että:

Invebtoida ja digitoida Köyliön Museon kokoelmat. Mittarina Satakunnan museon ylläpitämään WebMusketti-tietokantaan vietyjen esineiden lukumäärä ja valokuvauksen valmiusaste. Osa valokuvista ja tiedoista viedään myös Köyliön Valokuvat Arkistoon. Kokoelman laajuus vanhan luettelon mukaan 2151 esinettä.

Järjestää "riukuaitataksvärkit", jonka yhteydessä uusitaan Köyliön Museon riukuaitaa [...]. Kurseilla saatetaan perehtyä myös muiden perinteisten aitatyyprien rakentamiseen ja kunnostukseen osanottajamäärästä ja kiinnostuksesta riippuen. Mittarina pidetyt kurssit ja valmistuneet aidat.

Esinevalokuvaustalkoot

Tuiskulan Torpparimuseon ensimmäiset esinevalokuvaustalkoot järjestettiin keskiviikkona 31.5.2017. Talkoissa oli lisäksi valokuvaaja Jaakko Ojala ja Köyliön Museoyhdistyksen puheenjohtaja Anneli Laine. Talkoot järjestettiin lyhyellä varoitusaajalla, joten muita talkoolaisia talkoisiin ei keretty järjestää. Toisaalta ensimmäiset talkoot olivat tuntuman hakemista ja oikeiden välineiden ja tapojen etsimistä. Parhaaksi tavaksi todettiin mm. esinenumeron merkkäminen paperilapulle osoitekyltin sijaan. Myös liiallinen esineiden puhdistaminen ja mittaaminen todettiin kuvauksia hidastaviksi toimenpiteiksi.

Tuiskulan Torpparimuseolla esinevalokuvaustalkoita järjestettiin yhteensä toukokuun aikana 17 kertaa. Yhdet talkoot peruinme valokuvaaja Jaakko Ojalan sairastuttua. Talkoolaisia Torpparimuseon talkoisiin osallistui yhteensä 22 ja talkoolaisia osallistui 2-4 henkilöä per talkoot. Suurin osa talkoili koko päivän eli

neljä/viisi tuntia (9-14), mutta muutama kävi talkoilemassa vain pari tuntia. Yhteensä esineistä otettiin Torpparimuseolla 2394 kuvaa.

Esinevalokuvaustalkoiden ongelmaksi muodostui talkoolaisten ilmoittautuminen. Ilmoittautumisia tuli vain satunnaisesti, vaikka aluksi talkoopäivistä ilmoitettiin Museotaksvärkin blogissa, facebookissa, sähköpostiringeissä ja kyläyhdistysten sivuilla sekä Alueviestissä. Parasta tapa saada talkoolaisia oli soittaa ja pyytää erikseen talkoisiin. Kuitenkin oli ilo huomata, että jos talkoolaiset sai houkuteltua kerran paikalle, suurin osa osallistui talkoisiin myös muina päivinä. Talkoolaisten järjestämiseen meni kuitenkin paljon aikaa ja epävarmuus seuraavien talkoiden talkoolaisista haittasi muita töitä.

Tunnelmia kesän 2017 talkoista. Kuvat: Hanna Jaakola.

Kirjoitin talkoiden etenemisestä myös Museotaksvärkin blogiin *Mitä talkoissa tapahtuu?* -päivityksessä. Talkoot etenivät jotakuinkin näin:

Ensimmäiseksi talkoissa avustetaan valokuvaajaa, Jaakkoa tai Emiliaa, kuvauspisteen rakentamisessa. Yleensä pyrimme siihen, että kuvauspiste on samassa tilassa kuin kuvattavat esineet, jottei esineitä tarvitse liikutella paikasta toiseen. Näin säästämme sekä talkoolaisten selkiä että esineitä mahdollisilta kolhuilta. Olemme myös kuvanneet ulkona, mutta ne kerrat ovat toistaiseksi jääneet harvinaisiksi, kiitos tämän kesän kesäsään.

Sitten valitaan kirjuri tai kaksi riippuen talkoolaisten määrästä. Kirjuri 1 kirjaa esineessä olevan numeron ylös ja numeron perään kirjataan, mikä esine on kyseessä. Listataan on esimerkiksi kirjattu höylä, riikmatti ja rullastooli sekä ”2 saranainen vipstaa-keli” ym. kekseliästä tuntemattomien esineiden kohdalle. Museot kun ovat pullollaan

epämääräisiä mysteriesineitä, joille on mahdotonta keksiä järkeenkäypää nimitystä ilman aikaa vievää tutkimustyötä. Pääasia, että esineen tunnistaa kuvauksen perusteella. Kirjaa pidetään sen tähden, että tiedetään, kuinka monta esinettä olemme päivän aikana valokuvanneet. Kyseessä ei siis ole lopullisesta esineluettelosta, vaan luetteloinnin aika on sitten myöhemmin. Kirjanpito helpottaa myös valokuvia numeroidessa ja toimii muistiinpanona päivän kulusta. Kirjuri 2 puolestaan merkitsee pienelle lapulle esineen numeron, joka asetetaan esineen viereen valokuvaan. Valokuvassa oleva numero helpottaa esineen ja kuvan tunnistuksessa.

Talkoolaisia tarvitaan myös esineiden liikuttamiseen ja puhdistamiseen. Yksi asettaa esineen valokuvattavaksi ja samalla pikaisesti puhdistaa esineestä suurimmat pölyt pois. Olisin toivonut, että aikaa olisi ollut enemmän esineiden kunnolliseen puhdistukseen, mutta se osoittautui tässä aikataulussa mahdottomaksi, joten täytyy tyytyä pölyhuiskaan ja tiskiharjaan. Toinen talkoolainen puolestaan siirtää esineen takaisin omalle paikalleen. Tällä tavalla esineet liikkuvat sujuvasti kuin liukuhihnalla. Suuria esineitä ei siirretä, vaan ne kuvataan lopuksi omalla paikallaan.

Myös minulla on talkoissa omat tehtävät. Minä vastaan esineiden inventoinnista, päätän, että mitä kuvataan ja mitä mahdollisesti ei, tarkistan esineen kunnan ja Yttälän Museokoulussa myös numeroin esineet. Kuitenkin te talkoolaiset olette olleet niitä asiantuntijoita, joilta minä olen kysellyt esineistä tai ihmetelleyt muresanoja, joista en ole kuullutkaan. Senkin tähden teidän apunne on ollut korvaamatonta.

Yleensä olen asettanut päivälle tavoitteen, joka on esimerkiksi, jokin yhtenäinen kokonaisuus tai tila. Kun tavoite on saavutettu, suoritetaan loppusiivous, kuvauspisteen purku ja sitten päivä onkin pulkassa kellon ollessa 13.30-15 välissä.

Digitalkoot

Tuiskulan Torpparimuseon esineistä 1273 esineen tiedot löytyivät WebMusketista. Museossa oli 2017 keväällä 2151 luetteloitua esinettä, joten WebMusketista puuttuvia esinekortteja oli 882. Hankkeen tavoitteena oli, että nämä puuttuvat esinekortit vietäisiin WebMusketiin kesän ja syksyn 2017 aikana.

WebMusketi-koulutus ja digitalkoon järjestettiin 18.5.2017 Tuiskulan VPK:lla. Luottotalkoolaiset Anneli Laine, Kalevi Salmi, Sari Minkovitsch, Tuula Nord-

lund sekä Elisa Töykkälä osallistuivat talkoisiin. Heistä ainoastaan Elisa oli aiemmin käyttänyt WebMusketti-tietokantaa. Talkoot aloitettiin klo 9 ja talkoilimme klo 16 asti. Jaoin WebMusketista puuttuvat 882 esinekorttia digitalkoolaisten kesken siten, että jokainen talkoolainen sai oman esineluettelointikansion, joissa oli sadasta reiluun kahteensataan esinettä riippuen siitä kuinka haastavia esineluettelot ovat. Vanhempien luetteloiden käsialan tulkitseminen oli jo itsessään hidastaa ja vaikeutti digitointia.

Seuraavat digitalkoot järjestettiin Tuiskulan VPK:lla 8.6.2017, johon osallistui kaikki digitalkoolaiset. Jokainen talkoolainen oli päässyt hyvään alkuun ja osa jopa täydensi esineluetteloitaan uusilla esinekortteilla. Samalla pidimme pienimuotoisen kokouksen, jossa katsastettiin hankkeen sen hetkinen tilanne ja mietittiin tulevia.

3.8.2017 järjestetyt digitalkoot osoittautuivat varsin tärkeiksi, koska kesä oli vienyt talkoolaiset mennessään ja digitointi oli jäänyt vähäiselle. Nyt oli syytä herätellä talkoolaiset taas digitoinnin pariin. Elo-syyskuun aikana muutamat saivatkin esinekorttinsa valmiiksi. Minä osaltani olin myös aloittanut aktiivisemmän luetteloinnin WebMuskettiin, mikä osaltaan auttoi myös digitalkoolaisia.

WebMusketti-koulutus ja digitalkoot kesällä 2017. Kuvat: Hanna Jaakola.

Syksyn viimeiset digitalkoot WebMusketin osalta järjestettiin 14.9.2017 poikkeuksellisesti Ytilän Museokoululla. Talkoisiin osallistuivat vain Sari Minkovitch ja Anneli Laine.

Esineluettelointi

Suurin osa Tuiskulan Torpparimuseon esineistä on köyliöläisiä torppariaikaan liittyviä esineitä, joita ovat lahjoittaneet useat köyliöläiset tai köyliöläislähtöiset lahjoittajat. Kattavin ja vanhin lahjoituserä on tietysti seppä F. J. Bärlingin, jopa

Inventoinnin, luetteloinnin ja digitoinnin tavoitteena on varmistaa tie- tojen säily- vyys.

1870-luvulta asti keräämät esineet, joita on kaikkiaan noin 600. Esineistö koostuu sen ajan käytöesineistä ja perinnetyökaluista sekä maatalouteen liittyvistä esineistä. Joukossa on myös ”seppän papan” työkaluja.

Muutamia muita suurempien lahjoituserän lahjoittajia ovat myös yhdessä F. J. Bärlingin aikana esineitä kerännyt Erland Uusi-Torppa, emäntä Miina Kossila, Köyliön Museoyhdistyksen pitkäaikainen puheenjohtaja Anton Santamäki sekä Torpparimuseon toiminnassa aktiivisesti mukana

ollut Paavo Varpiala. Härkälä suvulta on tullut paljon upeita tekstiililahjoituksia. Laila ja Veijo Saha ovat myös lahjoittaneet vuonna 2013 Rantamaan tilan irtaimistosta osan Tuiskulan Torpparimuseolle sekä Köyliön seurakunnalle. Kuitenkin yhden merkittävimmän kädenjäljen museolle on jättänyt Köyliön Museoyhdistyksen entinen puheenjohtaja Paula Härkälä lahjoituksineen, esineluetteloineen ja tarinoineen.

Ennen esineiden luettelointia ja digitointia numeroin valokuvat esinenumeroilla. Samalla käsittelin valokuvat rajaamalla ja kloonaamalla kuvista pois paperilapulle kirjatun esinenumeron.

Esineluetteloinnin ja -digitoinnin toteutin museon rakennus ja tila kerrallaan valokuvien ja inventoitujen esineiden pohjalta, jotta kokoelmista selviäisivät myös ne esineet, jotka kokoelmista jostain syystä puuttuvat. Samalla, kun lisäsin esinekuvat WebMuskettiin päivitin esinekorttien tiedot ja lisäsin puuttuvat tiedot kortteihin. Sen jälkeen kun kaikki kuvat päivitetyin tiedoin oli lisätty Muskettiin, kävin läpi ne esineet, joista uudet kuvat puuttuivat. Tämä siis kertoi siitä, mitkä esineet puuttuvat museon kokoelmista. Samalla poistin kahteen kertaan luette-

loidut esineet Musketista. Kirjasin myös pääkirjoihin huomiot puuttuvista esineistä tai tuplaluetteloinnista.

Hämmästyttävää oli kuinka paljon esineitä kokoelmista oli hävinnyt, kadonnut tai aikoinaan poistettu kokoelmista. Eniten ihmetyttivät isojen esineiden puuttuminen, kuten kyntövälineiden, aurojen, välttien ja rattaiden puuttuminen. Onko nämä esineet siirretty jonnekin muualle talteen vai ovatko ne kirjaimellisesti hävinneet?

Tuiskulan Torpparimuseon esinekokoelmiin kuuluu tällä hetkellä ... esinettä, jotka kaikki on luetteloitu WebMuskettiin. Joukossa on kirjoja, lehtiä ja muita asiakirjoja, joiden olinpaikasta ei ole tietoa, joten se haittaa esinekokoelmien tarkan lukumäärän arvoimista.

Kuvat: Jaakko Ojala.

Riukuaitataksvärkki

Kolmipäiväinen riukuaitataksvärkki järjestettiin Tuiskulan Torpparimuseolla sunnuntain 11.6.2017 sekä tiistaina 13.6. ja torstaina 15.6. Töitä tehtiin kaikkiaan yhdeksän talkoolaisen voimin. Taksvärkin vetäjänä toimi Veikko Salo. Itse

en näihin talkoisiin osallistunut, vaan tässä savottaan osallistuneen talkoolaisen Sari Minkovitschin kuulumiset sunnuntain taksvärkistä:

Sunnuntaina riukuaitataksvärkki starttasi luontevasti. Torpparimuseolta lähdimme 5-päisenä iskuryhmänä metsälle. Sää oli silloin vielä kuiva. Yksi kaatoi moottorisahalla riukuja ja tolppapuita, toiset karsivat oksia ja minä hain lähinnä karahka-aineita eli kuusennäreitä, joilla tolpat sidotaan ja joiden päälle riu'ut asetellaan. Hauskin osuus oli kuusennäreiden halkominen käsin repimällä, siihen tulee tauti. Eilen tiistain riukuaitataksvärkissä keihäitä aisattiin eli pystytolppia kuorittiin, teroitettiin maahan tuleva pää koneellisesti ja halkaistiin riukuja käsivoimin. Tauon jälkeen menimme metsään hakemaan lisää karahkoita, eli kuusennäreitä sitomiseen. Kokeilimme, miten isomman kuusen oksa halkeaa samalla tekniikalla kuin yksittäinen kuusen taimi ja onnistuihan sekin – toisilta paremmin ja minulla huonommin. Sää selkeni illalla ja emme kastuneet. Menimme kotiin hienon ilta-auringon saattelemana.

Kolmipäiväinen riukuaitataksvärkki järjestettiin alkukesästä 2017. Kuvat: Sari Minkovitsch.

Tässä tiistain taksvärkki talkoolaisen Sari Minkovitschin kertomana:

Eilen tiistain riukuaitataksvärkissä keihäitä aisattiin eli pystytolppia kuorittiin, teroitettiin maahan tuleva pää koneellisesti ja halkaistiin riukuja käsivoimin. Tauon jälkeen menimme metsään hakemaan lisää karahkoita, eli kuusennäreitä sitomiseen. Kokeilimme, miten isomman kuusen oksa halkeaa samalla tekniikalla kuin yksittäinen kuusen taimi ja onnistuihan sekin – toisilta paremmin ja minulla huonommin. Sää selkeni illalla ja emme kastuneet. Menimme kotiin hienon ilta-auringon saattelemana.

Riukuaita ennen ja jälkeen. Kuvat: Hanna Jaakola.

Yttilän Museokoulu

Yttilän Museokoulun tavoitteiksi oli hankesuunnitelmassa mainittu, että:

Inventoida kevyesti digitoida Köyliön Museokoulun kokoelmasta kattava otos ja viedä tiedot Köyliön Valokuvat Arkistoon. Tavoitteena vähintään 500 esineen digitointi ja tietojen vieni Köyliön Valokuvat Arkistoon. Museokoululla arvioidaan olevan noin 2300 erillistä paperitavaraa ja noin 1400 esinettä. Paperitavaran osalta tavoitellaan myös sen järjestämistä ja kulttuurihistoriallista arvottamista.

Järjestää ”riukuaitataksvärkit”, jonka yhteydessä [...] palautetaan Köyliön Museokoulun pihamaalle riukuaitaa. Kursseilla saatetaan pe rehtyä myös muiden perinteisten aitatyyppien rakentamiseen ja kunnostukseen osanottajamäärästä ja kiinnostuksesta riippuen. Mittarina pidetyt kurssit ja valmistuneet aidat.

Laatia Köyliön Museokoululle osallistava Käyttösuunnitelma. Köyliön kunta myi Museokoulun vuonna 2015 Yttilän kyläyhdistykselle. Mittarina suunnitelman edistymisen. Laatia Köyliön Museokoululle Kokoelmapoliittinen suunnitelma. Mittarina suunnitelman edistymisen.

Esinevalokuvaustalkoot

Ensimmäiset esinevalokuvastalkoot järjestettiin Yttilän Museokoululla 4.7.2017. Museokoulun talkoot poikkesivat Tuiskulan Torpparimuseon talkoista siten, että samalla, kun esineitä inventoitiin ja valokuvattiin, minä numeroin ne samalla. Muilta osin talkoot etenivät jo rutiininomaisesti ensin kuvaajalle, sitten minulle numeroitavaksi ja tarkistettavaksi ja taas takaisin omalle paikalleen.

Yhteensä talkoita järjestettiin kesän ja syksyn 2017 aikana Yttilän Museokoululla viidet. Yhdet talkoot jouduimme perumaan talkoolaisten puuttumisen takia. Muina talkoopäivinä talkoolaisia oli kolme ja parhaimmillaan jopa 8 ja yhteensä heitä oli 13. Museokoulun esineiden kuvauksesta vastasi Jaakko Ojala ja Emilia Helminen kuvasi Museokoulun piharakennuksen maatalouteen liittyvät esineet ja suutariverstaan esineistön. Yhteensä talkoissa valokuvia kuvattiin 651.

Kuvat: Hanna Jaakola.

Myös Yttilän Museokouluun talkoolaisten saanti oli hankalaa ja vaati oman työnsä. Ilmoittautumisista vain osa tuli minulle ja vasta talkoissa selvisi kuinka monta talkoolaista paikalle tuli vai tuliko ollenkaan tai sitten talkoolaisia tuli jopa liikaa, jolloin tekemistä ei riittänyt jokaiselle. Paras keino myös Yttilän talkoiden osalta oli tarttua puhelimeen ja kutsua talkoolaiset paikalle.

Esineluettelointi

Suurin osa Yttilän Museokoulun esineistä ovat kouluun ja koulutoimintaan liittyviä esineitä. Museoarvoiset esineet on kerätty aikoinaan Yttilän lopetetuista kouluista. Samalla kartutettiin myös koulu- ja oppikirjakokoelmia. Piharakenuksessa sijaitsevat omina kokoelminaan myös opettajapariskunta Kovasen 1930-luvulla aloittama maatalousesineiden kokoelma sekä Kepolan kylästä 2000-luvun alkupuolella siirretty Pauli Mattilan suutarinverstaaseen kuuluva esineistö. Vain muutamista yksittäisistä esineistä on hankinta- tai lahjoittaja tiedot tallella. Mm. vyötiäisen, lentokalan ja sahakalan leuan on merkintöjen mukaan hankkinut Arvi Huhtinen vuosina 1916-1931 tehtyjen ulkomaanmatkojen yhteydessä. Viimeisimmät kouluaiheiset lahjoitukset ovat Lallin koulun ikkunavitriinistä, jotka lahjoitettiin Yttilän Museokoululle vuonna 2016. Museokoulun esineistö kuuluu käyttökokoelmiin, joka tarkoittaa sitä, että suurinta osaa esineitä saa esineen kunnan mukaan koskea ja käsitellä sen mukaan, miten esinettä on aiemminkin käytön mukaan käsitelty. Suurin osa koululuokan esineitä ovat olleet opetuksen havaintovälineitä.

Museotaksvärkki-hankkeen tavoitteena oli päivittää Köyliön museoiden esinekoekolmat ja -luettelot tähän päivään sekä inventoinnin yhteydessä valokuvata kaikki museoiden esineet. Yhtenä kohteena oli Yttilän Museokoulu, josta aiempaa varsinaista esineluetteloä ei oltu tehty, lukuun ottamatta huonekohtaisia inventointeja. Museotaksvärkki-hankkeen hankesuunnitelmaan on Yttilän Museokoulun osalta mainittu seuraavaa:

Inventoida kevyesti ja digitoida Köyliön Museokoulun kokoelmasta kattava otos.

Museokoululle laadittiin hankkeen aikana ns. kevyt luettelointi, mikä tarkoitti sitä, että käyttökokoelmiin kuuluvista esineistä kirjattiin Exceliin vain tärkeimmät tiedot, kuten mm. esineen nimi, lyhyt kuvaus, materiaali, valmistaja, ajoitus, hankintatiedot, merkinnät sekä sijainti. Luetteloinnista vastasivat allekirjoittanut sekä Sari Minkovitsch. Ennen luetteloimista myös Yttilän Museokoulun esineistä otetuista valokuvista rajasin ja kloonasin kuvissa näkyvät esinenumerot pois.

Esineitä valokuvattiin ja luettelointiin yhteensä 589, joista kouluesineistöön kuuluu 400 esinettä, maatalousaiheisia esineitä on 100 ja suutarinvertaan esineistöä 89. Valokuvaamatta ja luetteloimatta jäivät esineet, jotka olivat pahasti rikki ja esineet, jotka eivät selkeästi kuuluneet Yttilän koulutoimintaan. Suurin osa esineistä on hyväkuntoisia. Inventoinnin yhteydessä poistimme kokoelmista muutamien huonokuntoisten esineiden, kuten hiirten syömät nahkakengät, jotka olivat toimineet useita vuosia hiirten pesänä.

Kuvat: Jaakko Ojala ja Emilia Helminen.

Yttilän Museokoulu ei ole virallisesti museoksi luokiteltu museo, vaan museota ylläpidetään Yttilän kyläyhdistyksen voimin. Luettelointia ei näin ollen tehty Satakunnan Museon ylläpitämään tietokantaan. Esinetiesodot ja -kuvat ovat kuitenkin siirretty alkuvuodesta 2018 Köyliön valokuvat-arkistoon, josta ne ovat digitaalisesti kaikkien saavutettavissa. Köyliön valokuvat-arkisto löytyy Köyliö-seuran verkkosivuilta tai osoitteesta: http://www.koylio-seura.fi/default2.asp?active_page_id=354

Lisäksi Yttilän Museokoulun arkistomateriaali käytiin hyvin kevyesti läpi ja ylös kirjattiin vain ne kirjat ja materiaalit, jotka liittyvät Köyliöön sekä merkittävimmät koulutoimintaan liittyvät opetusmateriaalit. Luettelointi suoritettiin tiloittain ja kaapeittain. Yhteensä Exceliin kirjattiin 93 kirjaa ja arkistoaineistoa.

Riukuaitataksvärkki

Kolmipäiväinen riukuaitataksvärkki järjestettiin Yttilän Museokoululla 21-22.5.2018 ja 5.6.2018. Vetäjänä toimi tuttuun tapaan Veikko Salo...

Kokoelmapolitiikka ja käyttösuunnitelma

Museotaksvärkki-hankkeen hankesuunnitelman tavoitteisiin oli kirjattu Yttilän Museokoulun kohdalle kokoelmapoliittisen ohjelman ja osallistavan käyttösuunnitelman laatiminen. Hankesuunnitelmassa mainitaan, että:

Hankkeessa Köyliön Museokoulun osalta on tavoitteena luoda käyttösuunnitelma ja kokoelmapoliittisen suunnitelman kautta selvät pelisäännöt koulun toiminnalle sekä epävirallisena museona että nyt kyläyhdistyksen omistamana kylätalona. Kyläyhdistys tarvitsee kiinteistön kehittämiseksi kuntaomistajaa selkeämmät ohjeet ja mahdollisuudet.

Kokoelmapolitiikka toimii ikään kuin Yttilän museokoulun käsikirjana, jossa esitellään museon kokoelmat ja niiden syntyhistoria sekä kokoelmien kartuttamisen, ylläpidon ja saavutettavuuden periaatteet. Tavoitteena on ylläpitää aineistoa siten, että ne tulevat säilymään myös tuleville sukupolville. Käyttösuunnitelman tavoitteena on puolestaan ohjata museon, mutta etenkin kulttuuritalon suunnitelmallisempaa toimintaa.

Kokoelmapolitiikan laadin minä ja käyttösuunnitelman laadin yhdessä Sari Minkovitschin kanssa. Yttilän Museokoulun kokoelmapolitiikka ja käyttösuunnitelma ovat luettavissa Yttilän Kyläyhdistyksen verkkosivuilta: <http://yttilan.kylayhdistys.fi/node/84> sekä Museotaksvärkki-hankkeen blogista:

Räisälä-museo

Museotaksvärkki-hankkeen hanke suunnitelmaan on Räisälä-museon kohdalle tavoitteisiin kirjattu, että:

Inventoida ja viedä WebMusketti-tietokantaan Räisälä-museon esinekokoelmasta n. 70 esineen tiedot. Digitoida valokuvaamalla esinekokoelman n. 580 esinettä julkaisukelpoiksi kuviksi. Yhdistää kokoelman WebMusketti-tiedoista kattava otos Satakunnan Museon hyväksymään valokuva-arkistoon.

Esinevalokuvaustalkoot

Räisälä-museon osalta Museotaksvärkki-hanke pääsi starttaamaan vasta syksyllä 2017. Räisälä-museoon avautui 19.5.2017 vaihtuva näyttely *Aktivismi ja jääkäriliike Räisälässä*, joka työllisti henkilökuntaa alkukesästä, joten päätimme Räisälä-museon museovastaavan Antti Kuisman kanssa, että palaamme Museotaksvärkki-hankkeen asioissa asiaan vasta syksyllä.

Kuva: Jaakko Ojala.

Museotaksvärkki-hanke järjesti elokuun lopussa 2017 Räisälä-museossa kolmet talkoot sekä vuoden 2018 alussa talkoita järjestettiin kahdet, joista toinen pidettiin Kokemäen kansanopiston perinnehuoneella Teljän talossa. Yhteensä talkoiisiin osallistui neljä talkoolaista. Jaakko Ojalan lisäksi yhtenä talkoopäivänä valokuvauksesta vastasi Emilia Helminen. Valokuvia esineistä kuvattiin yhteensä 482 kappaletta. Lisäksi Jaakko Ojala ja Antti Kuisma skannasivat vuoden 2018 alusta sata Räisälän kansanopiston ryhmäkuva.

Kuva: Jaakko Ojala.

Valokuvaamatta ja inventoimatta jäivät sellaiset esineet, jotka kuuluvat käyttö-
kokoelmiin tai eivät liity Räisälään tai räisäläisyyteen mitenkään. Tällaiset esi-
neet olivat mm. tyhjät pullot tai lasi- ja posliinitavara ym., joita oli huudettu
huutokaupasta museon kokoelmiin. Myös muutamia yksittäisiä esineitä, kuten
mitaleja, pirttoja ja äänilevyjä jätimme valokuvaamatta, koska niitä kokoelmista
löytyi useampi kappale. Kuvaamatta jäi myös 725 kappaletta kuvalaattoja, joka
vaatisivat oman projektinsa ja aikansa niiden kuvaamiseen.

Talkoilimme Räisälä-museolla syksyllä 2017 ja alkuvuodesta 2018. Kuvat: Hanna Jaako-
la.

Esineluettelointi

Räisälä-museon kokoelmat ovat pääosin karttuneet lahjoituksin. Kokoelmien
painopiste on arkipäivän esineistössä, joka ajallisesti keskittyy elämään Räisäläs-
sä ennen sotia 1939-1944 ja räisäläisten asettumiseen uusille asuinsijoilleen
nyky-Suomessa. Merkittävimmät lahjoitukset ovat Niilo Seljannin lahjoittama
Räisälän kansanopistoon liittyvät esine-, valokuva- ja arkistomateriaali. Kirjas-
tosta löytyy Heikki Kähärän lahjoittama kirjavalikoima kouluneuvos Matti Khä-
rän laajasta kirjastosta. Merkittävän erillisen osion kokoelmista muodostaa lah-
joituksena saatu, toimintansa lopettaneen Räisälän kansanopiston jäämistöstä
koottu kokonaisuus, josta osa on myös nähtävillä Kokemäen Teljän talossa sijait-
sevassa kansanopiston perinnehuoneessa. Kansanopiston perinnekokoelma sisäl-
tää runsaasti valokuva-aineistoa ja oppilasmatrikkelitietoa. Kaiken kaikkiaan
Räisälä-museon esinekokoemista löytyy 1374 esinettä.

Ennen luetteloimista myös Räisälä-museon esineistä otetuista valokuvista rajasin ja kloonasin kuvissa näkyvät esinenumerolaput pois.. Luettelointi aloitettiin vuoden 2018 alussa, jonka suoritin Räisälä-museon museovastaavan Risto Pohjalan kanssa. Pidin Ristolle Musketi-koulutusta Räisälä-museossa helmikuun puolessa välissä, jonka jälkeen jaoimme luetteloimattomat esineet ja niihin kuuluvat luovutusasiakirjat. Yhteensä luetteloidimme 89 luetteloimatonta esinettä Musketiin. Luetteloinnin jälkeen maaliskuun lopulla kokoonnuimme jälleen Riston kanssa Räisälä-museoon ja tällä kertaa luetteloimattomat esineet saivat oikean esinenumeron diaarionumeron sijaan.

Tärkeää oli, että Risto oli luetteloinnissa mukana, jotta hänellä olisi keinoja myös jatkossa huolehtia esinekokoelmien luetteloinnista, lahjoituksia kun näyttäisin tupahtelevalle Räisälä-museoon hyvään tahtiin. Enää ei luetteloimattomia esineitä kannata jättää luetteloimatta pitkiksi ajoiksi, vaan luetteloinnista olisi hyvä suorittaa melko pian lahjoituksen jälkeen, kun lahjoittaja ja kontekstiedot ovat vielä tuoreena mielessä.

Luetteloimattomat tekstiilit saivat esinenumerolappunsa alkuvuodesta 2018. Kuvat: Hanna Jaakola.

Myös Räisälä-museon Musketin esinekortit olisi hyvä käydä läpi ja päivittää tiedot tähän päivään. Päivitys olisi hyvä käydä läpi, mikäli valokuvat tullaan siirtämään Köyliön Valokuvat-arkistoon. Mallia esinekorttien päivytyksien voi ottaa hankkeen aikana luetteloituista esinekortteista.

Köyliön kappeliseurakunta

Köyliön kappeliseurakunnan tavoitteiksi oli kirjattu hankesuunnitelmaan, että:

Tarkastaa pääosin Köyliön kappeliseurakunnan ja osin Köyliö-Säkylän seurakunnan aineellisen kulttuuriperinnön tila. Seurakunnissa, niiden toiminnassa, toimitiloissa ja esineistössä on tapahtunut paljon muutoksia edellisten inventointien jälkeen. Tarkastetaan tilanne, arvioidaan toimenpiteiden tarve ja vaativuus. Resursseista ja työmäärästä riippuen inventoinnin täydentäminen tai uusi hankesuunnitelma yhteistyössä seurakuntien ja Säkylä-seuran kanssa.

Museotaksvärkki-hanke osallistui myös Köyliön kappeliseurakunnan aineellisen kulttuuriperinnön selvitystyöhön. Köyliön kappeliseurakunnan osalta olin yhteydessä Köyliön kirkollisvaltuustoon kuuluvaan Tuula Kytövuoreen ja sovimme tapaamisen tiistaille 20.6.2017. Tapaamiseen osallistui minun ja Tuulan lisäksi Satakunnan Museon maakuntatutkija Akuliina Aartolahti, Museotaksvärkki-hankkeen johtaja Mikko Eskola, Ulla-Maija Tupala sekä suntio Eija Pajula. Tapaamisessa selvisi, ettei suurimman osa arvoesineistön tämän hetkisestä sijainnista ole tietoa. Varsinkin Köyliön kirkon esineistön tämän hetkinen sijainti on epäselvä, koska esineet siirrettiin muualle remontin tieltä, mutta minne? Esimerkiksi 1600-luvun messukasukoiden sijainnista ei ole tietoa. Myös 1600-luvun messukasukoiden tämän hetkinen kunto huolestuttaa. Toinen askarruttava kysymys oli, se että, mitä seurakunnan kuuluu inventoida? Esimerkiksi inventoidaanko Laila ja Veijo Sahan vuonna 2013 testamenttaama Rantamaan tilan irtaimisto miten ja minne?

Tapaamisen yhteydessä sain haltuuni kopiot tämän hetkisestä arvoesine luettelosta. Viimeisin luettelo on vuodelta 2003. Arvoluettelo kattaa kaiken muun paitsi kuntavaakunat, hallitsijavakuutukset, hallitusmuodoista kertovat taulut, hallitsijan kirjeet, valokuvat, kirjat ym. kirjalliset tuotteet, kirkon ukopuoliset hautamerkit, muistomerkit sekä muut rakennusten ulkopuolella olevat esineet. Osa huonekaluista ja Vuorenmaan kirkonkellot rajattu pois luettelosta. Arvoluettelosta puuttuvat myös käyttöesineet.

Köyliön kappeliseurakunnan osalta olen ollut yhteydessä Pirkanmaan maakuntamuseon maakuntamuseotutkijaan Anu Salmelaan. Hän tiesi kertoa, että seurakuntien käyttämä tietokantaa parhaillaan päivitetään, joten kirkkohallituksen sivuilta ei ole tällä hetkellä ladattavissa uutta eikä vanhaa tietokantaa. Hän ei osannut kertoa, milloin päivitetty versio olisi jälleen saatavilla.

Sahan sisarusten testamenttaaman irtaimiston selvitystyötä jatkoin 22.9.2017, jolloin sovin Tuula Kytövuoren kanssa, että menen selvittämään, minkälaisesta kokoelmasta on kysymys. Köyliön seurakuntatalolla minua oli vastassa Ulla-Maija Tupala, joka tietää eniten Sahan esineistön tämän hetkisistä sijainneista.

Köyliön seurakuntatalolta löytyi noin 15 Sahan jäämistöön kuuluvaa esinettä, josta vihkipallit ja pienen kaapin on entisöinyt Pentti Laine vuonna 2015. Vihki-

pallien tekstiilikirjonnan entisöi Sirkka Salo. Joukossa oli myös ”Sukupuu”-niminen ryijy ja muutama pöytäliina, puulautasia ja -lusikka, potta, kaappi, raamattu ja kipsikoriste-esineitä.

Kuva: Jaakko Ojala.

Järvisalissa meitä odotti suntio Keijo Salmi, jolla puolestaan oli parhain tieto Järvisalin esineistöstä. Järvisalista löytyi vaatekaappi, jossa oli varsin mielenkiintoinen ripustusmekanismi, vuonna 1870 tehty Isotalon ryijy, suvimattoja, valokuva sahan sisaruksista Rantamaan tilalla 1930-luvulla sekä pannuja. Järvisalissa sahan esineitä oli yhteensä 8. Kirkon puutarhureiden verstaalta löytyi lisäksi penkki, joka ilmeisesti tullaan kunnostamaan.

Alkuvuodesta 2018 laadin lyhyen raportin kuvineen, jonka toimitin Tuula Kytövuorelle sekä Museotaksvärkki-hankkeen työryhmälle. Suunnittelilla on myös mahdollinen jatkohanke, jonka aikana olisi tärkeää selvittää esineiden sijainnit,

kirkkotekstiilien kunto ja säilytysolosuhteet sekä mahdollisesti päivittää arvoesine-luettelot päivitettyyn Access-sovellukseen. Lisätietoa seurakuntien kulttuuripe-rinnön hoidosta löytyy täältä:

<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=kulttuuriperinto>

Köyliön Valokuvat-arkisto

Museotaksvärkki-hankkeen hankesuunnitelmaan on kirjattu sekä Tuiskulan Torpparimuseon että Yttilän Museokoulun tavoitteisiin, että:

Osa valokuvista ja tiedoista viedään myös Köyliön Valokuvat Arkistoon.

Ensimmäiset siirrot tehtiin vuoden 2018 alusta. Tärkeintä oli saada Yttilän Museokoulun esinekuvat ja -tiedot kiireesti talteen sähköiseen arkistoon. Siirrois-ta vastasi Markku Vainio-Pekka, minä ja Kalevi Salmi vastasimme oikean sisäl-lön tuottamisesta. Museokoulun siirtoa helpotti se, että esineluettelot olivat val-miiksi tehty Excel-taulukkoon, joten taulukosta tarvitsi karsia vain turhat tiedot pois. Köyliön Valokuvat-arkiston alustan näkymiä jouduttiin jonkun verran muuttamaan myös esinekokoelmille sopivaksi. Esimerkiksi esineiden konteksti-tiedot (käyttötapa, käyttöpaikka, lahjoittaja, entinen omistaja ym.) olivat tärkeä saada kaikkien näkyville. Muilta osin Yttilän Museokoulu esinekuvien ja -tieto-jen siirto onnistui suhteellisen mutkattomasti.

Tuiskulan Torpparimuseon esinekuvien- ja tietojen siirto ei sitten ollutkaan niin mutkatonta. Suurin ongelma oli se, miten WebMuskettista saataisiin esinekort-tien tiedot siirrettyä mahdollisimman helposti ja järkevästi Excel-taulukkoon. Tästä asiasta olin yhteydessä Satakunnan Museoon, jossa museon perusnäytte-lyn uusimisen takia ei ollut aikaa ja resursseja perehtyä ongelmaan. Olin myös suoraan Museovirastoon yhteydessä, mutta sieltäkään en saanut selkeää apua ongelmaamme. Pitkän pohdinnan jälkeen Musketin kori-toiminto osoittautui ratkaisijaksi. Kori-toiminnon kautta pystyin luomaan omia koria Torppari-museon rakennusten ja tilojen mukaan, joista sain avattua omat Excel-taulukot.

Tosin taulukoissa oli paljon tarpeetonta tietoa, joita jouduin karsimaan. Puolestaan tärkeimmät tiedot, kuten kuvaus- ja kontekstiedot puuttuivat, jotka sitten jouduin siirtämään käsin kopioimalla ja liittämällä. Hitaasti, mutta varmasti sain valmiit Excel-taulokot kuvineen Kaleville, joka puolestaan toimitti ne eteenpäin Markulle.

Köyliön Valokuvat-arkisto on tärkeä väylä saada Köyliön museoiden esinekoelmat digitaalisesti kaikkien saavutettavaksi. Arkistoa kannattaa hyödyntää kaikin mahdollisin keinoin, esimerkiksi tarjota ja opastaa koulujen käyttöön, koska mikä olisi parempi tapa oppia kuin konkreettiset kuvat ja esimerkit entisajan elämästä. Valokuvat-arkistoon saa esimerkiksi luotua virtuaalinäyttelyn aina pellavan käsittelystä rohdinkankaan valmistukseen asti tai entisajan pyykinpesusta sekoittaen näyttelyyn sekä esinekuvia että vanhoja työkuvia. Köyliön Valokuvat-arkistosta löytyy jo Piippu-näyttely yleishaululla A01 ja opetustaulu-näyttely haululla A02 ”*Entisaikojen koulunkäyntiä*” -työpajan tuotoksista.

Köyliön Valokuvat-arkisto löytyy Köyliö-seuran verkkosivuilta tai osoitteesta: <http://koylio-seura.fi/Kuva/shop/html/default3.asp>

Rakennusinventoinnit

Vaikka Museotaksvärkki-hankkeen hankesuunnitelmaan ei oltu kirjattu rakennusinventointien laatimista, nähtiin kuitenkin tarpeelliseksi, että Tuiskulan Torpparimuseon ja Seuratalon sekä Ytilän Museokoulun rakennusinventoinnit päivitettiin ja täydennettiin koskemaan nykytilannetta. Rakennusinventoinnit tehtiin Satakunnan Museon ylläpitämään Pakki-tietokantaan rakennustutkija Liisa Nummelinin ohjeistamana ja hyväksymänä. Rakennusinventointien toteutuksesta vastasin minä, sillä minulta löytyy myös aiempaa kokemusta rakennusinventointien tekemisestä ja Pakki-tietokanta oli minulle ennestään tuttu.

Aiemmat inventoinnit Tuiskulan Torpparimuseosta ja Seuratalosta ovat Kristiina Laihon tekemät vuodelta 1992. Kristiina Laiho-Laaksonen oli tehnyt myös Yttilän Museokoulun inventoinnin vuonna 1996.

Rakennusinventointeja varten jokaisen rakennuksen julkisivut ja osittain myös sisätilat valokuvattiin. Rakennusinventointeja varten olin yhteydessä Tuiskulan Torpparimuseon osalta Köyliön Museoyhdistys ry:n puheenjohtajaan Anneli Laineeseen, Tuiskulan Seuratalon osalta Tuiskulan Seuratalo ry:n puheenjohtajaan Pentti Laineeseen sekä Yttilä Museokoulun tiedoista vastasi Yttilän Kyläyhdistys ry:n puheenjohtaja Sari Minkovitschiin.

Kuvat: Jaakko Ojala, Emilia Helminen ja Hanna Jaakola.

Mitä Muuta tuli tehtyä?

”Pankaas kattoen!”

9.11. 2017 Säköylä-seura ry:n *Säkylän historiaa - Pankaas kattoen!* -historiahanke järjesti hanketoimistollaan (Rantatie 254) verkostotapaamisen, johon osallistui toimijoita Säköylä-seuran ja Kööyliö-seuran lisäksi mm. Säkylän kunnalta, Turun yliopistolta, Säköylä-Kööyliön seurakunnalta, Leader Pyhäjärvisseudulta ja Ala-Satakunnan oppaista. Illan aikana pohdimme yhdessä paikallishistorian ja kulttuuriperinnön tärkeyttä.

Hankkevetäjä Mari Immonen esittelee Topoteekki-verkkoarkistoa. Kuva: Hanna Jaakola.

Millä tavoin paikallishistoria lisää hyvinvointi? Miten paikallishistorian avulla vahvistetaan seudullista elinvoimaisuutta? Millaisia yhteistyömuotoja ja mahdollisuuksia paikallishistoria tarjoaa eri toimijoille? Muun muassa

tällaisten teemojen ympärillä heiteltiin ajatuksia puolin sekä toisin ja suunniteltiin tiiviimpää yhteistyötä seurojen kesken. Tarvetta siihen nimittäin olisi!

”Entisaikojen koulunkäyntiä”

Säkylän historiaa – Pankaas kattoen! -historiahanke järjesti 30.11.2017 yhdessä Säkylän yhteiskoulun kanssa *Paikallishistoria tutuksi* -tapahtumapäivän yläastelaisille ja lukiolaisille. Museotaksvärkki oli tapahtumassa mukana järjestämässä ”Entisaikojen koulunkäyntiä” -työpajan, jossa esittelimme osan Yttilän Museokoulun käyttökokoelmiin kuuluvista opetustauluista. Työpajan vetäjinä toimivat Museotaksvärkkihankkeen johtaja Mikko Eskola, Yttilän kyläyhdistys ry:n puheenjohtaja Sari Minkovitsch, Köyliön valokuvat-arkiston johtaja Kalevi Salmi ja tietysti minä.

Ryhmäänsä opastivat Kalevi Salmi ja Sari Minkovitsch. Kuvat: Hanna Jaakola.

Opetustaulujen teemoiksi valitsimme maatalouden, työn, valistuksen sekä kaupungin ja ujuttautui joukkoon myös muutama historia-aiheinenkin opetustaulu. Osallistavassa työpajassa oppilaiden tehtävänä oli ryhminä pohtia yhden teemaan sopivan opetustaulun pohjalta, mitä opetustaululla halutaan kertoa ja opettaa, mikä on muuttunut ja millainen opetustaulu olisi tänä päivänä? Lopuksi ryhmät esittelivät opetustaulunsa ja pohdintansa luokalle ja meille. Päivän aikana järjestimme viisi työpajaa, joihin osallistui n. 20 yläastelaista ja lukiolaista. Kokosin työpajasta Köyliön Valokuvat-arkistosta oman virtuaalinäyttelyn, joka löytyy yleishauulla A02. Sieltä voi käydä katsomassa ja lukemassa oppilaiden pohdinnat.

”Entisaikojen koulunkäyntiä”. Kuvat: Hanna Jaakola.

Esinekokoelmakoulutus

Museotaksvärkin hankesuunnitelman tavoitteisiin oli lopuksi kirjattu, että:

Järjestetään esineiden luettelointi- ja järjestämiskurssit Köyliön seudun kotimuseoiden omistajille ja toimijoille sekä muille aiheesta kiinnostuneille. Mittarina on järjestetyt kurssit.

Siispä keskiviikkona 11.4.2018 vietettiin Yttilän Museokoululla mielenkiintoista päivää kotikokoelmien parissa pohtien niiden ylläpitoa, tallentamista ja hoitoa. Päivän aloitti Satakunnan Museon maakuntatutkija Akuliina Aartolahti kysyen, mikä on museo, mikä on kokoelma ja mitä kokoelma kertoo ja kenelle?

Satakunnassa on valtava määrä erikokoisia, erilaisia ja eri syistä perustettuja kotimuseoita ja -kokoelmia. Kotikokoelman voi perustaa kuka tahansa ja museoksi voi kutsua Akuliinan mukaan vaikka sitä omaa vaatekaappia, jos näin haluaa. Toki toivottavaa olisi, että kyseinen ”museo” kiinnostaisi myös muita. Siksi onkin syytä jokaisen kokoelmien ylläpitäjän pysähtyä kokoelmansa ääreen ja kysyä:

- Miksi kokoelma on olemassa?
- Mitä sillä halutaan kertoa?
- Mitä sillä halutaan tehdä?
- Ketä varten kokoelmia halutaan ylläpitää?

Satakunnan Museon maakuntatutkija Akuliina Aartolahti sekä mukava määrä yleisöä.
Kuvat: Hanna Jaakola.

Yksinkertainen syy kokoelmien ylläpitoon on se, että esineet kertovat aina, tavalla tai toisella, ihmisten elämästä. Ne kertovat yleensä rehellisesti tavallisista ihmisistä toisin kuin asiakirjalähteet, jotka ovat aina jonkun tuottamaa tekstiä yksittäisistä tapahtumista, sankaritarinoista, kirjanpidosta, muistoista tms. Museokokoelmiin hyväksytään tavallisia, arkeen liittyviä jokapäiväisiä esineitä. Nykyään museoissa myös tallennetaan sata vuotta vanhan esineen sijasta myös nykypäivään liittyviä esineitä. Ovatko ne esineet, joita tänä päivänä tallennetaan juuri niitä oikeita esineitä, jotka kertovat tästä ajasta vai ovatko esineet vain ”hetken hitti”? Sitä emme tiedä nyt, vaan vasta sadan vuoden päästä.

Akuliina painotti, että kokoelman merkitys on siinä tiedossa, jota ne välittävät ihmisen, yhteiskunnan ja luonnon aineellisesta kehityksestä. Esine ei synny tuosta vaan, ilman mitään syytä, vaan esineen synnyllä on aina taustalla joku tarve syntyä oikeaan maailmaan, jossa sitä on käytetty. Kokoelmien tarkoitus ja tavoite on kertoa eheä ja kollektiivinen tarina todellisesta maailmasta, kertoi se sitten vain yhden ihmisen elämästä tai yhteisön historiasta. Kokoelman kertomaan historiaan on helppo samaistua, koska usein esineet ovat olleet kaikkien käytössä ja näin ollen koskettaneet monia.

Ja sitten syötiin! Lounaaksi Merja Mikkola oli loihtinut erittäin maistuvan kasviskeiton ja kylkeen sai kananmunan, jotka nautimme Museokoulun teemaan sopivista Lallin koulun entisistä kouluastioista. Nämä kolisevat muovilautaset ja korvalliset metallimukit herättivät hilpeitä keskusteluja.

Kuvat: Hanna Jaakola

Ruokaa sulatella pohdimme esineen elämää. Kun esine tulee osaksi kokoelmaa, se muuttuu pysyväksi ja muuttumattomaksi. Esineen arvo muuttuu taloudellisen arvon sekä käyttö- ja tunnearvon sijaan tiedon välittäjäksi ja siksi esineen kontekstiedot (mistä esine on peräisin, kuka tehnyt, kuka käyttänyt, milloin ja

missä jne.) ovat ehdottoman oleelliset. Esineen tietoja tallentaessa esineestä tehdään ”persoonaa”. Kaikenlainen esineisiin liittyvä kirjanpito on siis suotavaa ja varmuuskopiointi ehdotonta. Esine, jonka menneisyys tunnetaan, on kaikin tavoin arvokkaampi kuin pelkkä fyysinen esine.

Iltapäivällä vuoron sai Satakunnan Museon esinekonservaattori Kaisa Lindewall, joka perehdytti meidät kokoelmien hoitoon. Kokoelmien puhdistus ja konservointi ovat taistelua aikaa vastaan. Museoesine tallennetaan kokoelmiin sellaisenaan, elämän jälkineen. Sitä ei korjata tai tehdä uuden näköiseksi, vaan esinekonservointi ja -puhdistus ovat ennaltaehkäisevää. Jotta esineet pysyvät sellaisenaan, niihin on kiinnitettävä erityistä huomiota, sillä:

- Pöly ja lika tuhoavat materiaaleja.
- Valo haurastuttaa ja haalistaa nopeasti.
- Väärä ilmankosteus ja lämpö aiheuttavat ongelmia.
- Tekstiileille aiheutuu kuitutuhvoja.
- Ongelmia aiheuttaa myös tuhohyönteiset, jyrsijät, mikrobit ja home.

Vahingoilta vältytään oikeanlaisella esineiden käsittelyllä, puhtaanapidolla, harjitulla esillepanolla, oikeanlaisella säilytyksellä ja tuholaisien tarkkailulla ja hävittämisellä.

Satakunnan Museo esinekonservaattori Kaisa Lindewall. Kuvat: Hanna Jaakola.

Iltapäivällä Kaisa esitteli Museokoulun piharakennuksen suutarinverstaassa oikeanlaisia museoesineiden puhdistusvälineitä, joilla varmistetaan se, ettei esinettä puhdistessa vaurioiteta sitä lisää.

Museotaksvärkki näkyväksi

Museotaksvärkki-hankkeen aikana ylläpidin Museotaksvärkki-blogia, jota päivitin parin viikon välein. Blogiin päivitin Museotaksvärkin kuulumisia, juttuja talkoista, tarinoita museoista ja esineistä sekä tapahtumista, joita järjestimme. Blogi oli ennen kaikkea suunnattu talkoolaisille, jossa kerrottiin tulevista talkoista ja siitä mitä talkoissa tapahtuu. Pysin pitämään blogin helposti lähestyttävänä ja innoittaa paikallisia mukaan talkoisiin. Blogi oli myös hyvä väylä kertoa, mitä talkoissa on tapahtunut ja näin ollen pitää ns. päiväkirjaa hankkeen etenemisestä. Vuoden 2017 aikana blogissa näyttökertoja oli ..., joista vierailijoita Museotaksvärkin blogi löytyy osoitteesta:

<https://museotaksvarkki.wordpress.com>

Museotaksvärkki-hanke osallistui myös Suomen Kotiseutuliiton *Yksi esine - tuhat tarinaa* -haasteeseen, joka haastoi satavuotiaan Suomen juhlavuoden kunniaksi kaikki Suomen museot jakamaan itsenäisen Suomen tarinaa museoesineiden kautta. Haasteen tavoitteena oli kannustaa museoita kertomaan yksi esine kerrallaan, jotain olennaista paikkakunnastaan, kotiseudustaan tai mahdollisesti koko Suomesta. Tuiskulan Torpparimuseo lähti tähän haasteeseen varmalla valinnallaan eli taksvärkkikapulalla ja Yttilän Museokoulun esineeksi valittiin Agda Enlundin kesinä 1893 ja 1894 keräämällä kasviolla. Räisälä-museo oli osallistunut haasteeseen jo aiemmin aikansa tunnetuimman räisäläisen Matti Läheniemen muotokuvalla.

Museotaksvärkki päivitti myös viikoittain museotaksvarkki Instagram-tiliä, johon päivitin kuvia talkoista, tarinoita esineistä ja tietoa tapahtumista. Instagramissa seuraajia oli Myös Instagramissa Museotaksvärkki osallistui muutamaan

haasteeseen. Kuten Instagram yleensä, myös haasteet olivat oivallinen keino saada esimerkiksi Köyliön museolle ja esinekokoelmille ja Köyliön valokuvat-arkistolle näkyvyyttä. Museotaksvärkki osallistui Instagramissa mm. Suomi100 -juhluvuoden kunniaksi Suomi-kuvahaasteeseen. Päivittäin oli jokin teema, jonka mukaan kuvat valittiin. #suomikuvahaasteen tavoitteena oli ”paitsi vahvistaa suomalaisten yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta myös vaikuttaa eri sosiaalisen median kanavissa esitettävään Suomi-kuvaan.” Museotaksvärkki lähti myös rajojen ulkopuolelle sillä, toinen haaste oli kansainvälinen sosiaalisen median #MuseumWeek -tapahtuma, jossa myös viikon ajan päivitettiin Instagramia teemojen pohjalta.

Köyliön Museoyhdistyksen tekstiilikokoelmat ovat herättäneet paikallisissa paljon kiinnostusta ja laatimani *Tekstiilivarasto kätköistä* -esitys esiteltiin 28.10.2017 Eläkeliitto Euran yhdistyksen järjestämässä Wanhanajan iltamissa. Laskiaissunnuntaina 11.2.2018 esittelin itse saman esityksen Köyliö-seuran ja Köyliön kappeliseurakunnan yhteistyössä järjestämässä Ystäväkirkkopyhä -tapahtumassa. Sama esitys on myös jatkossa Köyliön Museoyhdistyksen ja Köyliö-seuran käytössä.

Museotaksvärkki osallistui myös valtakunnalliseen Avoimet kylät -tapahtumaan 10.6.2017 esine-esittelyin. Tapahtuma keräsi Tuiskulan Torpparimuseolle 64 ja Yttilän Museokoululle 51 kävijää. Anneli Laine esitteli Torpparimuseolla hankkeen

teemaan sopivat taksvärkkikapulat eli päiväpulkat ja Sari Minkovitsch esitteli puolestaan Museokoulun aarteen eli Agda Enlundin kasvion vuosilta 1893-1894.

Myös lehdistö huomioi Museotaksvärkki-hankkeen näkyvästi. 8.6.2017 Alasatakunnassa oli juttu *Kulttuuriperintö turvaan talkoilla*, Alueviestissä julkaistiin *Köyliö kutsuu talkoisiin* -jutun 12.7.2017, 15.2.2018 Alasata-

kunta huomioi Museotaksvärkki-hankkeen laskiaissunnuntaina 11.2.2018 Köyliön seurakuntalolla järjestetyn Ystäväkirkkopyhän yhteydessä, jossa esiteltiin *Muotia menneisyydestä*. Myös Museotaksvärkki-hankkeen järjestämä Esinekokoelmakoulutus sai palstatilaa 5.4.2018, jolloin Alasatakunta kirjoitti *Koulutusta kotimuseoiden pitäjille*.